

Американський білий метелик - *Huphantria cunea Drury.*

Американський білий метелик багатоїдний карантинний шкідник, який пошкоджує більш 300 видів плодових, лісодекоративних культур. За даними багатьох дослідників всі рослини, які пошкоджуються американським білим метеликом можна розділити на три основні групи:

- рослини, яким віддається перевага і які часто пошкоджуються: шовковиця, клен ясенелистий, яблуня, слива, черешня, груша, вишня, горіх волоський, айва, бузина, ясен;
- рослини, які пошкоджуються рідше, але забезпечують шкіднику повний цикл розвитку: багато видів листяних дерев і кущів;
- рослини, які пошкоджуються лише гусеницями старших віків і не можуть забезпечити повний цикл розвитку комах: трав'янисті рослини і хвойні породи.

Батьківщиною шкідника є Північна Америка. У 1940 р. він потрапив до Європи, в 1952 р. до України, а в 1978 р. до Дніпропетровської області. На сьогодні вогнища американського білого метелика є в АР Крим та в 18 областях України, а саме, Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Запорозькій, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Полтавській, Тернопільській, Харківській, Херсонській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій.

Шкідливість обумовлюється надзвичайною ненажерливістю гусені, яка на дереві середнього віку з'їдає все листя протягом кількох діб. Для повного знищення листя на яблуні середнього віку достатньо 6-8 павутинних гнізд шкідника. На уражених плодових деревах втрачається врожай поточного року, знижаються декоративні та естетичні функції декоративних насаджень.

При пошкодженні дерев 2-3 роки підряд вони гинуть. Волоски, якими покрито тіло гусені можуть викликати у людини алергічні реакції.

У Дніпропетровській області АБМ дає два покоління: перше пошкоджує дерева у червні-липні, друге у серпні-вересні.

У окремі роки може спостерігатися поява гусені I-III віків третього покоління, але вони гинуть восени.

Зимує в стадії лялечки. Літ покоління, яке перезимувало, відбувається в травні, літнього - в кінці липня – на початку серпня. Метелики летять вночі і ранком (період інтенсивного льоту триває 30-40 хв.) Масовий літ відбувається впродовж 11-14 днів, а взагалі метелики живуть 2-11 днів (самки) та 1-4 дні (самці).

Метелики не живляться. Розмах крил 25-36 мм, крила білосніжні, у деяких особин на передніх крилах темно-коричневі цяточки. Тіло вкрите білими волосками.

Яйцекладка містить 200-1000 яєць, вкритих легким білим пушком, розташована з нижнього боку листа. Найбільш сприятливі умови для неї - температура 20-250 С і відносна вологість 70-80%.

Гусінь має сім віків. Гусінь I-II зшкрябує епідерміс з нижнього боку листа. Гусінь III віку крім того, проробляє в листі невеликі отвори. Для IV-V віків характерне більш грубе об'їдання пластинки листа з країв, а особини VI-VII віків можуть з'їдати листя з жилками. Гусениці від світло-салатового до коричнево-сірого кольору, опушені. На спинній частині є два ряди чорних бородавок і три ряди оранжево-жовтих бородавок з боків. Голова блискуча чорна (іноді коричнева). Інтенсивність опушення зростає по мірі зростання гусениці. Доросла гусениця завдовжки 25-40 мм. Доросла гусінь шорстка, коричнева, з бородавками з довгим волоссям. Заляльковується у прихованих місцях.

Ознаки пошкоджень дуже типові, шовковисті гнізда з обплетеними в середині листками кидаються у вічі. Павутинне гніздо гусені АБМ формується з тонкої сірої павутини, що огортає спочатку 1-3, а потім велику кількість листа. З розвитком гусені гніздо збільшується від верхівки до основи гілки, іноді сягаючи 1-1,5 м, в ньому крізь павутиння просвічують пошкоджене, пожовкле і неушкоджене зелене листя, екскременти, шкурки гусені і сама гусінь. Формування павутинних гнізд гусінню перших чотирьох віків є характерною особливістю біології АБМ. Розповзатись з гнізд гусінь починає з переходом у V вік. Цей момент має практичне значення в системі заходів з ліквідації шкідника, механічну та хімічну боротьбу доцільно здійснювати тоді, коли гусінь знаходиться у павутинному гнізді, тобто до V віку.

Розселення АБМ відбувається як шляхом природних перельотів метеликів, розповзання гусені, так і шляхом перенесення метеликів, лялечок, гусені людиною на засобах пересування при перевезенні сільськогосподарської продукції та промислових вантажів. Часто шкідника виявляють у пакувальному матеріалі. Поширення лялечок метелика часто відбувається з дровами, де вони заселяють тріщини та отвори у корі.

Заходи боротьби включають організаційні, агротехнічні та хімічні методи. До **організаційних** відносять вивезення вантажів з карантинних зон по карантинних сертифікатах, які оформлюються після проведення огляду, фітосанітарної експертизи під карантинних матеріалів. **Агротехнічні** полягають у збиранні та знищенні кладок яєць, лялечок, зрізанні і спалюванні гілок з павутинними гніздами, видаленні мертвої кори, застосовуванні ловильних поясів з гофрованого паперу, які перед заляльковуванням знімають і спалюють. Використовують оранку, перекопування в проекції крони дерев. **Винищувальні** заходи передбачають 2-3-разові з інтервалом 7-10 діб обробки гусені I-IV віків кожного покоління інсектицидами згідно «Переліку пестицидів та агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Службові особи та громадяни, які порушують комплекс встановлених карантинних заходів щодо боротьби з АБМ, притягаються до відповідальності згідно чинного законодавства.

З метою вчасного виявлення первинних вогнищ шкідника та їх негайної ліквідації необхідно здійснювати суцільні обстеження багаторічних насаджень уздовж доріг, у садах, парках.

Працівники розсадників, лісгоспів, сільськогосподарських та лісових підприємств, науково-дослідних установ, володарі присадибних ділянок, робітники і службовці, які мають сади та інші насадження, повинні знати цього шкідника і брати активну участь в обстеженні насаджень, своєчасному виявленні та знищенні карантинного шкідника.

Павутинні гнізда

Гусінь АБМ

Лялечка АБМ